

8 Detailomsætningsindekset

8.1 Grundlæggende information om indekset

8.1.1 Navn

Detailomsætningsindekset. Der offentliggøres indeks for udviklingen i *detailhandlen i alt* samt for de tre hovedgrupper *fødevarer og andre dagligvarer, beklædning mv. og andre forbrugsvarer*. Andre forbrugsvarer omfatter en række varige goder som fx elektronisk udstyr, bolig- og fritidsudstyr, smykker, ure o.l.

8.1.2 Formål

Formålet med detailomsætningsindekset er at belyse omsætningsudviklingen i de forskellige brancher inden for detailhandlen, samt at redegøre for udviklingen i en væsentlig del af det private forbrug. Statistikken er primært en konjunkturindikator, og undersøgelsen benyttes således til vurderinger af den økonomiske konjunkturudvikling. Desuden anvendes undersøgelsen til brancheanalyser.

Statistikken er endvidere et væsentligt input i beregningen af det private forbrug i Danmarks Statistiks udarbejdelse af det kvartalsvise nationalregnskab.

8.1.3 Dækning

Det samlede antal virksomheder inden for detailhandel blev i 2004 opgjort til ca. 31.000. Ud fra denne population er dannet en stikprøve, der benyttes som grundlag for beregningerne af indeksene. Stikprøven dækker størstedelen af den danske detailhandel med fødevarer og andre dagligvarer, beklædning samt andre forbrugsgoder. Mindre brancher, målt på omsætning, som fx kunsthandel og gallerivirksomhed, dyrehandel, antikvitetshandel dækkes ikke i det nationale publicering, men er derimod medtaget i undersøgelsen til EU's statistiske kontor, Eurostat. For en beskrivelse af hvilke brancher der dækkes i henhold til Dansk Branchekode 2003 henvises til *Detailomsætningsindekset* under emnegruppen *Serviceerhverv* på www.dst.dk/varedeklarationer.

Stikprøven omfatter virksomheder med årlig omsætning på mindst 2,5 mio. kr. inkl. moms. Stikprøven dækker ca. 36 pct. af virksomhederne og ca. 87 pct. af omsætningen fra virksomheder med årlig omsætning på mindst 2,5 mio. kr. i brancher dækket af detailomsætningsindekset. Visse brancher inden for detailhandlen dækkes ikke af hensyn til svarbyrden i disse brancher.

8.1.4 Indekstype

Detailomsætningsindekset er et værdiindeks. Der beregnes også et implicit mængdeindeks ved at deflatere med vægtede forbrugerprisindeks.

8.1.5 Vægtgrundlag

Der anvendes ikke vægte i beregningen af detailomsætningsindekset, da indekset er et værdiindeks.

8.1.6 Retsligt grundlag

Der er hjemmel til at indhente oplysningerne ifølge EU's rådsforordning (EF) nr. 1165/98 af 19. maj 1998 om konjunkturstatistik.

8.2 Anvendelse og publicering af indekset

8.2.1 Anvendelse

Statistikken er primært en konjunkturindikator. Undersøgelsen benyttes således til vurderinger af den økonomiske konjunkturudvikling. Desuden anvendes undersøgelsen til brancheanalyser.

8.2.2 Centrale brugere

Statistikken efterspørges af brancheorganisationer, bank- og finanssektoren, politikere, offentlige og private institutioner, forskere, virksomheder og nyhedsmedier. Statistikken er endvidere et væsentligt input til Danmarks Statistiks udarbejdelse af de kvartalsvise nationalregnskabs-tal til beregningen af det private forbrug. Ligeledes bruges statistikken også af Eurostat. Endelig er undersøgelsen af stor interesse for mange detailhandelsvirksomheder i det omfang, undersøgelsen tillader virksomhederne at sammenligne deres egen omsætningsudvikling med branchens.

8.2.3 Offentliggørelse

a. Frekvens og referenceperiode for offentliggørelse

Statistikken udkommer hver måned med foreløbige tal i *Nyt fra Danmarks Statistik*.

Endelige tal for detailsalget fordelt på brancher udkommer hver tredje måned på tryk i *Serviceerhverv (Statistiske Efterretninger)*.

Der offentliggøres foreløbige og endelige tal ca. 30 og 55 dage efter periodens på www.statistikbanken.dk under emnegruppen *Serviceerhverv*.

b. Totalindeks og delindeks

Der offentliggøres indeks for tre hovedindeks samt for alle 49 brancher. De tre hovedindeks består af en varegruppeopdeling på fødevarer og andre dagligvarer, beklædning mv. samt andre forbrugsvarer.

8.2.4 Egenskaber ved indekset

Detailomsætningsindekset er additivt, idet de enkelte delindeks kan sammenvejes til totalindekset.

8.2.5 Sammenlignelighed over tid

Data er tilbageberegnet til 2000, således at der ikke er databrud. Statistikken er ikke velegnet til brug som en tidsserie over en længere årrække på grund af strukturelle ændringer inden for detailhandlen over tid.

Seneste ændringer af stikprøveudtagning og beregningsprocedure blev foretaget pr. 1.1.2002. Med den nye branchenomenklatur pr. 1. januar 2003, *Dansk Branchekode 2003* (DB03), er enkelte brancher ændret. *Discountforretninger* udgør nu en selvstændig branchegruppe, i modsætning til tidligere, hvor de udgjorde en delmængde af *kolonialhandel*. Dertil er *tæppeforretninger* i DB03 en del af *anden detailhandel fra specialforretninger mv.*, hvor det tidligere var en del af *detailhandel med møbler, tæpper og andre boligtekstiler, belysningsartikler, køkkenudstyr mv.*

8.2.6 Anvendte klassifikationer

Detailomsætningsindekset klassificeres ifølge EU's branchekode nomenklatur NACE Rev. 1.1. I nationale offentliggørelser anvendes Dansk Branchekode 2003 (DB03), som er en underopdeling af NACE Rev (NACE-koden indgår som de 4 første cifre i den 6-cifrede danske branchekode). På 1 ciffer niveau kan NACE sammenlignes med FN's branchenomenklatur ISIC Rev 3.1.

8.2.7 International sammenlignelighed

På baggrund af EU's rådsforordning publicerer EU's statistiske kontor, Eurostat, indeks for detailhandlen for alle EU-lande og en række lande som ikke er EU-lande, fx Norge. Se europa.eu.int/comm/eurostat. OECD publicerer desuden nationale tal for detailhandlen for alle OECD-lande. Se www.oecd.org.

8.2.8 Muligheder for særkørsler

Der er mulighed for særkørsler. Det er muligt at få beregnet specialindeks med en anden opdeling end den, der p.t. anvendes for de tre hovedindeks og 49 brancher.

8.3 Beregningen af indekset

8.3.1 Vægtgrundlag

a. Kilder og beregning

Der anvendes ikke vægte i beregningen af detailomsætningsindekset, da indekset er et værdiindeks.

b. Frekvens for opdatering

Der anvendes ikke vægte i beregningen af detailomsætningsindekset, da indekset er et værdiindeks.

8.3.2 Dataindsamling

a. Pris/mængde-begreber

Beregningen af detailomsætningsindekset er baseret på detailvirksomhedens indberettede omsætning inkl. moms. Virksomhedens detailsalg defineres som virksomhedens salg til private.

Der foretages en beregning af mængdeindeks på totalen samt for de tre hovedindeks. Der benyttes vægtede forbrugerprisindeks til deflateringen af værdiindeksene for detailomsætningen.

b. Datakilder

Tællingen er baseret på indberetninger fra de virksomheder, som er med i stikprøven. Data indsamles måneden efter referenceperiodens afslutning.

c. Stikprøve

I stikprøven er først udvalgt samtlige virksomheder med mere end 10 mio. kr. inkl. moms i årlig omsætning. Den resterende stikprøve er baseret på stratificeret, tilfældig udvælgelse. Stikprøven er blevet opdelt i tre størrelsesstrata. Stratumintervallerne er 2,5-5 mio. kr., 5-10 mio. kr. og mere end 10 mio. kr. i årlig omsætning. Blandt virksomheder med under 10 mio. kr. i årlig omsætning er stikprøvens størrelse blevet fastsat efter omsætning. Det betyder, at ca. hver fjerde virksomhed med en omsætning på 5-10 mio. kr. i årlig omsætning er udvalgt, og ca. hver ottende med en årlig omsætning på 2,5-5 mio. kr. er udvalgt. Virksomheder med bibranche i detailhandlen er udtrukket på baggrund af den samlede omsætning fordelt på branchen inden for detailhandel. Der foretages en fordeling af omsætningen, således at det kun er den om-

sætning, der hører til detailomsætningen, som medberegnes. Grænsen på 2,5 mio. kr. i årlig omsætning for deltagelse i stikprøven er valgt for at begrænse svarbyrden for de små virksomheder.

Den samlede udtrukne stikprøve var pr. 1. januar 2004 på ca. 3.300 virksomheder. Hvert år fornyes stikprøven med ca. en tredjedel af dem, som har en årlig omsætning på mellem 2,5-10 mio. kr. Hermed sikres, at stikprøvens størrelse bevares på omtrent samme niveau, og at der samtidig gives et aktuelt billede af detailbranchen. Denne metode betyder, at visse af disse virksomheder ikke er med i stikprøven hele tiden, men også fritages i perioder, om muligt.

8.3.3 Beregning

Opregningen foregår med udgangspunkt i den momspligtige omsætning i det seneste kvartal, der er data for i erhvervsregistret. Opregningen foregår pr. branche og stratum efter følgende formel:

$$O_h = \frac{\sum_{i=1}^m X_{hi}}{\sum_{i=1}^n w_{hi} X_{hi}} \cdot \sum_{i=1}^n w_{hi} Y_{hi} \quad (1)$$

hvor

Y_{hi} : Indberettede detailomsætning for virksomhed i i størrelsesstratum h .

X_{hi} : Momsomsætningen for virksomhed i i størrelsesstratum h .

n : Antallet af virksomheder i stikprøven.

m : Antallet af virksomheder i populationen.

w_{hi} : Udvalgssandsynligheden for virksomhed i i størrelsesstratum h .

O_h : Den estimerede detailomsætning i størrelsesstratum h .

Den enkelte branches omsætning fremkommer som summen af omsætningen i de enkelte strata i branchen. For branche b kan dette skrives:

$$O_b = \sum_{h=1}^k O_{b_h} \quad (2)$$

hvor k er antallet af strata i den pågældende branche.

Den samlede omsætning er summen af de enkelte branches opregnede omsætning:

$$O = \sum_{b=1}^z O_b \quad (3)$$

hvor z er antallet af brancher.

a. Basisindeks

Der beregnes ikke basisindeks.

b. Delindeks og totalindeks

Værdiindeks på brancheniveau beregnes ud fra den estimerede omsætning for branchen, O_b :

$$V_{0:t}^b = \frac{O_{b,t}}{O_{b,0}}$$

hvor $V_{0:t}^b$ betegner værdiindekset for branche b fra periode 0 til periode t .

Totalindekset for *detailhandlen i alt* beregnes ud fra totalomsætninger, som er beregnet med formel (3):

$$V_{0:t} = \frac{\hat{O}_t}{\hat{O}_0}$$

hvor $V_{0:t}$ betegner totalindekset for *detailhandlen i alt* fra periode 0 til periode t og $\hat{O}_0$ betegner den gennemsnitlige samlede omsætning for indeksreferenceperioden.

Mængdeindekset for detailhandlen i alt beregnes ved at dividere hver observation i tidsserien med et tilsvarende prisindeks. Det vil sige at mængdeindekset beregnes med formlen

$$M_{0:t} = \frac{V_{0:t}}{P_{0:t}}$$

hvor $P_{0:t}$ betegner det aggregerede forbrugerprisindeks for prisudviklingen i *detailhandlen i alt* for periode 0 til periode t . På tilsvarende vis beregnes mængdeindekset for de tre hovedindeks med relevante forbrugerprisindeks for de tre hovedindeks *fødevarer og andre dagligvarer, beklædning mv. og andre forbrugsvarer*.

8.3.4 Håndtering af manglende data

Da undersøgelsen er lovpligtig og rykkerproceduren er intensiv, er svarprocenten normalt på ca. 99 pct., målt på omsætningen, ved opgørelser af endelige indeks. Der korrigeres for manglende data ved anvendelsen af vægte for den enkelte virksomhed i opregningen fra stikprøve til totalpopulation.

8.3.5 Introduktion af nye varer/udvidelse af stikprøven

Detailomsætningsindekset skal repræsentere salget i danske detailvirksomheder. Ved introduktion af nye brancher i stikprøven og brancherevisioner foretages tilbageberegning i det omfang, det er muligt.

8.3.6 Kvalitetskorrektioner

Der foretages ikke kvalitetskorrektioner da det er værdiindeks.

8.3.7 Sæsonkorrektion

Sæsonkorrektionen af serierne foretages med X-12 ARIMA i sæsonkorrektionsprogrammet Demetra. De sæsonkorrigerede tal er årsopregnet, således at summen over et kalenderår af de sæsonkorrigerede tal er lig summen af originaltallene.

Der foretages en sæsonkorrektion af de tre hovedindeks samt totalen. Ved denne korrigeres for placering af visse helligdage (påske) og antallet af handelsdage i de enkelte måneder.

8.4 Andet

8.4.1 Historik

Der er beregnet detailomsætningsindeks for tre branchegrupper siden 1939. I 1945 blev offentliggørelsen udvidet til 40 branchegrupper, og i dag offentliggøres tal for 49 brancher. Fra 1971 er der tillige beregnet sæsonkorrigerede mængdeindeks.

8.4.2 Yderligere information

Yderligere information om detailomsætningsindekset kan findes på www.dst.dk/varedeklaration under emnegruppe *Serviceerhverv*. Der findes desuden en beskrivelse af population, stikprøve og beregningsmetode i *Statistiske Efterretninger, Serviceerhverv 2002:48*.

8.4.3 Planlagte ændringer

Der er ikke planlagt ændringer.

